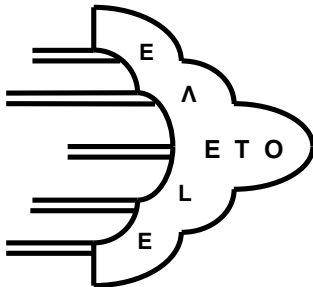

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Λεωφ. Συγγρού 63, 11745 ΑΘΗΝΑ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:

Λεωφ. Συγγρού 63, 11745 ΑΘΗΝΑ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Τηλ.: 210 8662069, 6974321009, 6949573108

Ηλ-Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.146 Σεπτέμβριος – Οκτώβριος 2017
ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 λεπτά

11^ο Συνέδριο

Χώρος και πρόγραμμα της Εναρκτήριας Συνεδρίας

Πέμπτη 9 Νοεμβρίου 2017

Συνεδριακή αίθουσα της Στοάς του Βιβλίου
(Αρσάκη 4, Αθήνα)

Εναρκτήρια Συνεδρία

18.30 Υποδοχή των προσκεκλημένων

19.00 Προσφώνηση από τον Αναπληρωτή Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών καθηγητή κ. **Ναπολέοντα Μαραβέγια**
Εισηγητική ομιλία και χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου κ. **Κώστα Βαλεοντή**

Εισηγητική ομιλία και χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου καθηγητή κ. **Παναγιώτη Κοντό**

Χαιρετισμοί από τους εκπροσώπους των συνδιοργανωτών:

- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: από την Α' Αντιπρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου καθηγήτρια κα **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**
- Πανεπιστήμιο Κύπρου: από την Β' Αντιπρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου κα **Μαριάννα Κατσογιάννου**
- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας: από τον Πρόεδρο κ. **Γιώργο Στασινό**
- Εθνικό Σύστημα Υποδομών Ποιότητας/ΕΛΟΤ: από τον Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο κ. **Χρήστο Σινάνη-Αγκαζίρ**
- Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ/ΕΚ «Αθηνά»): από τον Διευθυντή κ. **Σπύρο Ράπτη**
- Οργανισμός για την Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας: από την Πρόεδρο καθηγήτρια κα **Αριστέα Τόλια**

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο του Ιδρύματος για την Ολλανδική Γλώσσα (Stichting Nederlands) κ. **Jan Roukens**.

20.00 Κήρυξη έναρξης εργασιών

Ομιλία: «Ο Παλαμάς και η γλώσσα»

από την κα **Ελένη Πολίτου-Μαρμαρινού**, ομότιμη καθηγήτρια του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

20.30 Δεξίωση

Η αφίσα του 11^{ου} Συνεδρίου:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ) ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Υπό την Αιγίδα της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας
Κυρίου Προκοπίου Παυλοπούλου

11^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»

Με την υποστήριξη του Υπουργείου Παιδείας,
Έρευνας και Θρησκευμάτων

Έναρξη: Πέμπτη 9 Νοεμβρίου 2017, 09.00 – 21.00,
Συνεδριακή αίθουσα της Στοάς του Βιβλίου (Αρσάκη 4, Αθήνα)
Εργασίες: 10 – 11 Νοεμβρίου 2017, 09.00 – 19.00
Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, (Πλάκα 4, Αθήνα)

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

- Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
- Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης
- Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου (ΕΚ «Αθηνά»)
- Οργανισμός για την Διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας

Αφιέρωμα στον Κωστή Πολυμά (1859 – 1943)

Μεγάλοι χορηγοί

ΤΕΕ Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (www.tee.gr)
McCain McCain Hellas ΜΕΓΕ (www.mccain.gr)

Χορηγοί

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο #TranslatingEurope Workshops 2017
Μίλτος Αλέξανδρος Σχολείο Ελληνικών για Ξένους (<http://helleniccenter.edu.org>)
BOUTARI ΜΠΟΥΤΑΡΗ ΟΜΙΚΟΠΟΙΗΣΗ (<http://www.boutari.gr>)
KRIVEK S.A. (<http://www.krivek.gr>)

Πληροφορίες: τηλ. 6977529164, 6974321009
Ιστοσελίδα: <http://www.eleto.gr> / conference@eleto.gr

OROGRAMMA No 146, September – October 2017,
ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Syngrou Ave. 63, GR-11745 ATHENS GREECE

Συνέδρια/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με την Ορολογία (Διαρκής Κατάλογος του «Ο»)

Ο κατάλογος Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που δημοσιεύεται παρακάτω περιλαμβάνει εκδηλώσεις που έχουν σχέση με Ορολογία και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, ή έχουν πρόσφατα διεξαχθεί, καθώς και άλλα ορολογικά νέα. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις εκδηλώσεις αυτές προέρχεται κυρίως από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωση της ΕΛΕΤΟ από το Infoterm (Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία: <http://linux.infoterm.org/>), και από την EAFT (Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας: www.eaft-aet.net), των οποίων η ΕΛΕΤΟ είναι μέλος.

1. Συνέδριο FedCSIS (2017 Federated Conference on Computer Science and Information Systems (FedCSIS), Prague, Czech Republic, 3-6 September, 2017 (www.fedcsis.org))
2. 13^ο Συνέδριο REALITER 2017, *Terminology for standardization and terminology for internationalization* (<http://termcat.us10.list-manage.com/track/click?u=7cd8149438b3eb88893ce2987&id=06ba848c99&e=f7b56cb749>) (Βαρκελώνη, 6–7 Οκτωβρίου 2017)
3. Συνέδριο SLOVKO 2017, 25-27 October, Bratislava, Slovakia (<http://termcat.us10.list-manage.com/track/click?u=7cd8149438b3eb88893ce2987&id=e94c3ce87d&e=f7b56cb749>)
4. Συνέδριο Mediterranean Editors and Translators Meeting 2017 "Understanding our clients: the writing process from concept to completion", 26–28 October, 2017, Centro Pastorale Paolo VI, Brescia, Italy (<https://www.metmeetings.org/en/conference-timetable:976>)
5. Διεθνές συμπόσιο *Terminology & Translation: Terms of Environment/Environment of Terms. International Symposium in Bucharest*, στις 13-14 Νοεμβρίου 2017 από το πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου (πληροφορίες: http://www.unibuc.ro/depts/limbi/literatura_franceza/docs/2017/apr/05_19_36_41Colloque_international_Terminologie_s_et_traduction.pdf)
6. 2ο Διεθνές Συνέδριο «Γραμματισμός και Σύγχρονη Κοινωνία», 28–29 Νοεμβρίου 2017, Λευκωσία, Κύπρος (<https://ec.europa.eu/epale/en/content/2o-diethnes-synedriogrammatismos-kai-syghroni-koinonia-horoi-logoi-praktikes>)
7. Εργομήγυρη της IULAONLINE: (20 Σεπτ. - 21 Νοε. 2017): Methodology for Terminology Work (<http://upf.us9.list-manage.com/track/click?u=0b3ff911702647360fcd6b65cb&id=1a71cfee1f&e=d07dbf8bf1>)
8. Διεθνές Συνέδριο "Terminology research in musicology and the humanities" Zagreb, 25 – 26 May 2018. [http://conmusterm.eu/article/international-conference-2018-terminology-research-in-musicology-and-the-humanities/29/?ct=t\(EAFT_Newsletter_84\)](http://conmusterm.eu/article/international-conference-2018-terminology-research-in-musicology-and-the-humanities/29/?ct=t(EAFT_Newsletter_84))
9. The 5th Conference on Academic Estonian, 1-2 december Tallin, Estonia (<https://termcat.us10.list-manage.com/track/click?u=7cd8149438b3eb88893ce2987&id=52ba1be404&e=f7b56cb749>)
10. Scaterm Conference, 14 December, Barcelona, Catalonia (<https://termcat.us10.list-manage.com/track/click?u=7cd8149438b3eb88893ce2987&id=36b5b3b16b&e=f7b56cb749>)
11. CINEO, 4-6 July 2018, Lyon 2 University France (<https://termcat.us10.list-manage.com/track/click?u=7cd8149438b3eb88893ce2987&id=9249d64a60&e=f7b56cb749>)
12. IX EAFT Terminology Summit, 22-23 November 2018, San Sebastian) Basque Country

K.B.

Το στρέφειν των λατίνων (Μια πιθανή ετυμολογική εκδοχή)

Διαβάζουμε στον Θεόφραστο και σε άλλους αρχαίους συγγραφείς (Όμηρος, Ήρων, Πολύβιος, κ.ά.) και πηγές, ότι οι **θύρες** των σπιτιών και οι **θύρες** των κάστρων και άλλων οχυρωματικών έργων είχαν **στροφήγγες** ή **στροφείς** ή **θαιρούς**, που εξασφάλιζαν την **περιστροφική** κίνηση του ανοίγματος και κλεισίματος. (Βιβλιογραφικές Παραπομπές - ΒΠ 1-4).

Ο Θεόφραστος μας πληροφορεί επίσης ότι οι καλύτεροι **στροφείς** θυρών κατασκευάζονταν από **φτελιά** για να μην στραβώνουν. (ΒΠ 5).

2

Οι **στροφείς** ή **στροφήγγες** σχηματίζονταν από ένα ξύλινο άξονα που εισερχόταν σε υποδοχή του ανωφλίου και κατωφλίου.

Άλλες πηγές μας πληροφορούν ότι οι υποδοχές αυτές επενδύονταν με μέταλλο για να μην φθείρεται το ξύλο. (ΒΠ 6-9)

Σε άλλο εδάφιο ο Θεόφραστος μας πληροφορεί ότι στους **στροφείς** ή **στροφήγγες**, οι άνθρωποι έβαζαν κοπριά βοδινή (**βόλβιτον**) για να παραμένει το σημείο εκείνο υγρό και να μην φθείρεται, δηλ. ως ένα είδος λιπαντικού. (ΒΠ 10)

Ο **Πολυδεύκης** με τη σειρά του μας πληροφορεί για τις ονομασίες της κόπρου των διαφόρων οικόσιτων ζώων και ταυτοποιεί το **βόλβιτον** με την βοεία κόπρη. (ΒΠ 11).

Άλλη πηγή μας πληροφορεί ότι το **βόλβιτον** και **βόλβιτον** ήταν ένα και το αυτό. (ΒΠ 12).

Στο Λεξικό **Cassel** [1] διαβάζουμε στα λήμματα : **Volvere** και **Revolvere**:

Volvere, volvi, volutum = στρέφω, τυλίγω, περιστρέφω
Revolvere = fall backwards

Μετά από τα παραπάνω διατυπώνεται η εξής υπόθεση εργασίας για το έτυμο των ρημάτων της λατινικής γλώσσας **volv-ere** και **re-volv-ere**:

Επειδή:

1. το **βόλβιτον** ή **βόλβιτον**, δηλ. η **βο-εία** κόπρη, αρχικά και στη συνέχεια και τα άλλα είδη κόπρου, χρησιμοποιήθηκε ως λιπαντικό για τους **στροφείς** ή **στροφήγγες** των θυρών,
2. οι **στροφείς** ή **στροφήγγες**, λιπαίνονταν με το **βόλβ-ιτον**,
3. οι **στροφείς** ή **στροφήγγες**, έχουν το ίδιο έτυμο με το ρήμα **στρέφω**,
4. οι **στροφείς** ή **στροφήγγες**, ήταν το σημείο όπου συντελούνταν η πράξη του **στρέφειν/στρέφεσθαι**,
5. το **βόλβ-ιτον**, ταυτίστηκε με την πράξη του **στρέφειν/στρέφεσθαι** και έδωσε συνεκδοχικά στους λατίνους το ρήμα **volv-ere** (και **re-volv-ere**).

Σημείωση

Στα Αγγλικά, τα ρήματα (και τα παράγωγά τους), που προέρχονται από το λατινικό ρήμα **volv-ere**, όπως τα *evolve*, *revolve*, *involve*, καθώς και οι αντίστοιχες λέξεις σε άλλες γλώσσες (Γαλλικά, Ιταλικά, Ρουμάνικα, Ισπανικά, Πορτογαλικά), του ίδιου ετύμου, παραπέμπουν ετυμολογικά στο **volv-ere**. Έτσι:

Το Webster Dictionary, για το έτυμο του ρήμα **revolve** παραπέμπει στο λατινικό **volv-ere**:

[1350–1400; ME *revolven* < L *revolvere* to roll back, equiv. to *re-* RE- + *volv-ere* to roll, turn round]

Το λεξικό Dictionaire etymologique, του Jean Mathieu –Rosay αναφέρει:

Revolver, XV siècle, de l'italien, *rivortare*, issu du latin pop. *revolvitare*, intesif du lat. *revolvere* (rouler en arriere, **derouter**)

Βιβλιογραφικές παραπομπές (ΒΠ)

1. **Theophrastus** Phil., *Historia plantarum* Book 5, chapter 5, section 4, line 11
σημειών δέ τούς γάρ **στροφίγγας** τῶν θυρῶν τῶν πολυτελῶν ποιούσι μὲν ἐκ τούτων,
2. **Julius Pollux** Gramm., *Onomasticon* Book 9, section 35, line 5
τὰ δὲ τῆς πόλεως μέρη τείχος καὶ τὰ τείχους μέρη, ἃ τοῖς στρατιωτικοῖς ἐνέγραψα, καὶ που πύλαι καὶ πυλίδες καὶ οἱ ἐφεστηκότες τούτοις πυλωροί, ὡς οἱ ἐν τοῖς τείχεσι τελοφύλακες· καὶ τὰ μέρη τῶν πυλῶν ἃ καὶ τῶν θυρῶν, σανίδες πτύχες θαιροὶ **στροφείς**, καὶ ὅσα εὐρήσεις ἐν τοῖς περὶ οἰκιῶν (I 76).
3. **Photius** Lexicogr., *Scr. Eccl., Theol., Lexicon* (E – Ω) Alphabetic letter theta, Page 78, line 24
<Θαιρούς>: τοὺς **στροφείς** τῆς θύρας.
4. **Etymologicum Gudianum**, *Etymologicum Gudianum* (ζειδωρος – ὦμαι) Alphabetic entry theta, page 253, line 12

<Θαιροί>, οί **στροοφείς** τής θύρας, παρὰ τὸ δι' αὐτῶν θέειν τὰς θύρας.

5. **Theophrastus Phil.**, *Historia plantarum* Book 5, chapter 3, section 5, line 2

Ἔστι δὲ καὶ ἀστραβέστατον τὸ τῆς πετελέας, δι' ὃ καὶ τοὺς **στροοφείς** τῶν θυρῶν ποιοῦσι πετελεῖνους· ἐὰν γὰρ οὗτοι μένωσι, καὶ αἱ θύραι μένουσιν ἀστραβεῖς, εἰ δὲ μὴ, διαστρέφονται.

6. **Scholia In Euripidem**, *Scholia in Euripidem (scholia vetera)* Vita-argumentum-scholion sch Ph, section 114, line 9

τὸ αὐτὸ δὲ καὶ κληθρα: – ΜΤΑ <ἄλλως: ἐμβολά> τινες τοὺς **στροοφείς**, παρὰ τὸ ἐμβάλλεσθαι τῇ ὀπῇ τοῦ οὐδοῦ

7. **Heron Mech.**, *Pneumatica* Book 1, chapter 38, line 11

οἱ δὲ **στροοφείς** τῶν θυρῶν παρεκτετάσθωσαν εἰς τὸ κάτω μέρος καὶ στρεφέσθωσαν ἐν κνωδακίαις οὖσιν ἐν τῇ ΑΒΓΔ βάσει εὐλύτως.

8. **Scholia In Euripidem**, *Scholia in Euripidem (scholia vetera)* Vita-argumentum-scholion sch Ph, section 114, line 11

<χαλκόμετα> δὲ ἐπεὶ χαλκῶ περισφηκῶνται οἱ **στροοφείς** διὰ τὸ μὴ προστριβόμενον ἐξασθενεῖν τὸ ξύλον.

9. **Septuaginta**, *Paralipomenon i sive Chronicon i* Chapter 22, section 3, line 2

καὶ σίδηρον πολὺν εἰς τοὺς ἤλους τῶν θυρωμάτων καὶ τῶν πυλῶν καὶ τοὺς **στροοφείς** ἡτοίμασεν Δαυὶδ καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος, οὐκ ἦν σταθμῶς·

10. **Theophrastus Phil.**, *Historia plantarum* Book 5, chapter 5, section 6, line 12

τοῖς δὲ λωπίνοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς εἰς τοὺς **στροοφίγγας** χρώνται πρὸς τὸ μὴ ῥήγνυσθαι **βόλιτον** περιπλάττουσιν, ὅπως ἀναξηρανθῆ καὶ διαπνευσθῆ κατὰ μικρὸν ἢ ἐκ τῆς μήτρας ὑγρότης.

11. **Julius Pollux Gram.**, *Onomasticon* Book 5, section 91, line 8

καὶ ἵππου κόπρον φασίν, βοῶς **βόλιτον**, ὄνου ὀνίδα καὶ ὄνθον – Ὅμηρος (Ψ 775) δὲ ὄνθον βοῶν ἔφη, χοίρων ὑπέλεθον, προβάτων οἰσπῶτην, αἰγῶν σφυράδα καὶ σφυραθίαν καὶ σπύραδα, ὡς καὶ μυῶν μυσκελένδρα.

12. **Etymologicum Magnum**, *Etymologicum magnum* Kallierges page 204, line 23

<Βόλιτον>: Τὴν παντοδαπὴν κόπρον· **βόλιτον** γὰρ ἦν· καὶ πλεονασμῶ τοῦ β' κυρίως δὲ, ἢ βοός.

Βιβλιογραφία

- [1] Cassel' s new Latin-English English-Latin Dictionary, By D. P. Simson, M.A., Cassel London 1971
- [2] LSG, Βολίτον το, βολίτος, cow dung mostly in plural, Βολίτινος, η, ον of cow dung
- [3] Dictionnaire etymologique, Jean Mathieu–Rosay, Les nouvelles editions marabout, Allier, Belgique, 1985

Γ. Α. Τ.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ¹ ἔλα κι εσύ

1. Ὅροι που συζητήθηκαν στο Translatum και εγκρίθηκαν ἀπὸ τὸ ΓΕΣΥ

Τὸ ΓΕΣΥ ἔχει εγκρίνει, σε παλαιότερες συνεδριάσεις του, τοὺς ἀκόλουθους ὅρους που περιλαμβάνονται σε ἀντίστοιχες συζητήσεις του Translatum:

long term average spectrum (LTAS) → **μακροχρόνιο μέσο φάσμα** (ὄργανα μέτρησης)

sound radiation → **ηχητικὴ ἀκτινοβολία** (ακουστικὴ)

outlier → **ἐκτοπὴ τιμὴ, ἐκτοπὸ σημεῖο, ἐκτοπὸ** (στατιστικὴ)

spintronics → **στροφορμηλεκτρονική, σπινηλεκτρονική, σπιντρονική** (ηλεκτρονική)

magnifying mirror → **μεγεθυντικὸ κάτοπτρο** (οπτικὴ)

ionic redox transistor → **τρανζίστορ ἰοντικῆς οξειδοαναγωγῆς** (ηλεκτρονική)

machine learning → **μηχανομάθηση, αυτόματη μάθηση** (τεχνολογία πληροφοριῶν)

quantum annealing (QA) → **κβαντικὴ ἀνοπτήση** (κβαντικὸ ὑπολογιστὴς)

quantum annealer → **κβαντικὸς ἀνοπτητής, κβαντικὸς ἀνοπτητήρας**

pneumatics → **τεχνολογία πεπιεσμένου ἀέρα**

inductive coupling → **επαγωγικὴ σύζευξη** (ηλεκτρονική)

incandescent lamp → **λαμπτήρας πυρακτώσεως, λαμπτήρας πυράκτωσης, λάμπα πυράκτωσης, λάμπα πυρακτώσεως**

incandescent light globe → **λαμπτήρας πυρακτώσεως, λαμπτήρας πυράκτωσης, λάμπα πυράκτωσης, λάμπα πυρακτώσεως**

resistor → **αντιστάτης** (ηλεκτρονική)

resistance → **ἀντίσταση** (= ιδιότητα τοῦ ἀντιστάτη)

upstream electrical supply → **ἀντιρρευματικὸ ηλεκτρικὸ τροφοδοτικὸ** ἢ με παλιότερο ὄρο: **ἀναντες ηλεκτρικὸ τροφοδοτικὸ**

upstream → **ἀντιρρευματικὸς**, παλαιότερα: **ἀνάντης** (ο/η ἀνάντης, τὸ ἀναντες)

downstream → **συρρευματικὸς**, παλαιότερα: **κατάντης** (ο/η κατάντης, τὸ κάταντες)

truthy → **πιστευόμενος ἀληθής, πίστει ἀληθής, ἀληθοφανής**

truthiness → **πιστευόμενη ἀλήθεια, πίστει ἀλήθεια, ἀληθοφάνεια**

2. βασιώνυμα και πρωτόνυμα

Σχετικὰ με τὸ ἐρώτημα τοῦ **Νίκου Καρρά** γιὰ τὶς ἀποδόσεις:

basionym [bot.] → **βασιόνυμο** ἢ **βασιόνυμο**;
protonym [zool.] → **πρωτόνυμο** ἢ **πρωτόνυμο**;

ἀν πρέπει δηλαδὴ νὰ ἐκταθεῖ τὸ ἀρχικὸ ὄμικρον τῆς λέξης **ὄνομα**, ὅπως π.χ. στὸν **ἡμιώροφο**, ἢ νὰ παραμείνει ὄμικρον, ἀκολουθήθηκε τὸ παρακάτω σκεπτικὸ:

Γιὰ τὸ **basionym** ἡ ἀπάντηση εἶναι: **βασιώνυμο** (< **βάσις**, **βάσις** + **ὄνομα** καὶ ἐπειδὴ ἡ προηγούμενη συλλαβὴ -ε- εἶναι **βραχεῖα** τὸ **ο** ἐκτείνεται σε **ω** σύμφωνα με τὸν κλασικὸ κανὸνα τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς) (ἄλλο σύνθετο με πρῶτο συνθετικὸ «**βάσις**» εἶναι π.χ. τὸ σύνθετο **βασεόφιλος (basophil)** ὅπου τὸ **ο** εἶναι τὸ συνθετικὸ φωνῆεν καὶ δὲν ἐκτείνεται.). Ὡστε:

basionym → **βασιώνυμο**

Γιὰ τὸ **protonym** ὑπάρχει ὁ ἐξῆς προβληματισμός: Κανονικὰ – σύμφωνα με τὸν κανὸνα – θα ἔπρεπε νὰ γίνῃ **πρωτ-ὄνομα** (γιατὶ ἡ προηγούμενη συλλαβὴ **πρω-** εἶναι **μακρὰ**). Πλὴν ὅμως, με ἀναζήτηση στὸ λεξικὸ Liddell-Scott-Jones, δὲν βρέθηκε οὔτε ἓνα σύνθετο σε **-ὄνομος** ἐνὼ βρέθηκαν 54 σύνθετα σε **-ώνυμος**, πολλῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἡ προηγούμενη συλλαβὴ ἦταν **δίχρονη** (δὲν φαίνεται, δηλαδὴ, ἀν στὴ συγκεκριμένη λέξη τὸ δίχρονο εἶναι βραχὺ). Πάντως, σε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ ἡ συλλαβὴ αὐτὴ ἦταν **μακρὰ** καὶ ἐπομένως αὐτὸ δὲν τηρεῖ τὸν κανὸνα. Τὸ λήμμα αὐτὸ εἶναι: **πήρα + ὄνομα > πηρώνυμος** καὶ ἀναφέρεται καὶ στὸ λεξικὸ τοῦ Δ. Δημητράκου:

πηρώνυμος-ον μσν. ὁ ἐκ τῆς πήρας ὄνομα-σθεις, ἔχων τὸ ὄνομα : Τζέτζ.Λυκόφρ.183.

Ὡστε, μήπως, γιὰ τὴ σημερινὴ χρῆση στὴν οροδοσία, στὴ σύνθεση με δεῦτερο συνθετικὸ **ὄνομα/ὄνομα**, πρέπει νὰ θεωρήσουμε αὐτόνομο ἐπίθημα **-ώνυμο** καὶ νὰ τὸ γράφουμε παντοῦ με **ω**, χωρὶς νὰ ἐφαρμόζουμε αυστηρὰ τὸν κλασικὸ κανὸνα; Ἔτσι, φαίνεται, ὅμως, ὅτι τὸ θεωροῦν τουλάχιστον δύο σημερινὰ ἐγκυρὰ λεξικά: τὸ Λεξικὸ τῆς Κοινῆς Νεοελληνικῆς (τοῦ Ἰδρύματος Τριανταφυλλίδη) (ΛΚΝ) καὶ τὸ Λεξικὸ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσας (τοῦ Γ. Μπαμπινιώτη) (ΛΝΕΓ):

¹ ΓΕΣΥ: Γενικὸ Ἐπιστημονικὸ Συμβούλιο τῆς ΕΛΕΤΟ

ΛΚΝ:

ώνυμος -η -ο [ónimos] : το ουσ. *όνομα* ως β' συνθετικό σε σύνθετα επίθετα: *ομ-*. || σε παραγωγή με προθήματα: *αν-*, *επ-*, *συν-*.
[λόγ. < αρχ. -ώνυμος (θ. συγγ. του ουσ. *ὄνομα*) ως β' συνθ.: αρχ. *ἀν-ώνυμος* (παράγωγος), *ψευδ-ώνυμος*, ελνστ. *πατρ-ώνυμος* (δες στο *πατρώνυμο*)]

ΛΝΕΓ:

-ώνυμος, -η, -ο λεξικό επίθημα για τον σχηματισμό λέξεων που δηλώνουν: 1. σχέση σημασιολογική: *αντ-ώνυμος*, *συν-ώνυμος* || (το ουσ. ως ουσ.) *αντώ-νυμο*, *συν-ώνυμο* 2. το όνομα (που φέρει κάποιος): *αν-ώνυμος*, *επ-ώνυμος* || (το ουσ. ως ουσ.) *το επώνυμό του είναι γνωστό*.

Το ΓΕΣΥ υιοθέτησε την άποψη αυτή: δηλαδή:

protonym → **πρωτόνυμο**

3. winescape → οινοτοπίο

Η απάντηση στο αίτημα της **Μαρίας Αλεμπάκη**, για τον ελληνικό όρο τον ισοδύναμο του αγγλικού **winescape** ήταν:

winescape → **οινοτοπίο** (< **οίν-ος** + **τοπίο**)

με το ακόλουθο σκεπτικό:

Από τη μελέτη των παρατιθέμενων στοιχείων και από τις διάφορες εκδοχές του ορισμού της έννοιας, μία από τις οποίες είναι και η:

«the interplay of natural landscape and setting; heritage, architecture, and artifacts within a winery; a winery's vineyard, cellar door, and wines; complementary products and services; signage and layout; and people at a winery....»

συνάγεται ότι ο τρόπος χρήσης του αγγλικού όρου **wine** κατά κυριολεξία (με την έννοια «**οίνος**») και ως προσδιοριστικού συνθετικού (με την έννοια «**οίνου**») και του αγγλικού όρου **landscape** (κατά κυριολεξία «**τοπίο**» ως φυσικός χώρος) κατά μεταφορά (= σύνθεση στοιχείων ανάλογη προς ένα **τοπίο**) στον σχηματισμό του **συμμείγματος (blend)**:

wine + (land)scape > winescape

μπορεί να εφαρμοστεί ανάλογα και στην ελληνική γλώσσα (σύμφωνα με τον Αναλογικό Κανόνα της Ονοματοδοσίας: <http://www.eleto.gr/gr/booksandarticles.htm>), και μάλιστα χωρίς να γίνει **σύμμιξη** των λέξεων αλλά **κανονική σύνθεση**. Αφενός η λέξη **οίνος** είναι συνηθισμένη ως πρώτο συνθετικό (**οينو-ποιός, οينو-ποιία, οينو-παραγωγός, οينو-παραγωγή, οينو-τουρισμός, ...**) και αφετέρου η λέξη **τοπίο** ήδη χρησιμοποιείται και με γενικότερη σημασία, ως «κατάσταση πραγμάτων, σκηνικό» (ΛΝΕΓ). Επομένως, θεωρείται κατάλληλος ο ελληνικός ισοδύναμος όρος, που προκύπτει με την εφαρμογή του Αναλογικού Κανόνα:

οίν-ος + τοπίο > οιν-ο-τοπίο
winescape → **οινοτοπίο**

4. responsibility → ευθύνη ή υπευθυνότητα;

Το ΓΕΣΥ εξέτασε και υιοθέτησε την πρόταση του **Ι. Σαριδάκη** (ΕΛΟΤ) για τον αγγλικό όρο **responsibility** ο οποίος προκειμένου για φορέα (εταιρεία, οργανισμό, κτλ.) να αποδίδεται με τον ελληνικό ισοδύναμο όρο **ευθύνη**, ενώ όταν πρόκειται για πρόσωπο να αποδίδεται με τον ελληνικό όρο **υπευθυνότητα**.

Όστε η έννοια «**responsibility**» διακρίνεται σε δύο έννοιες:

«**ευθύνη**» φορέων και
«**υπευθυνότητα**» προσώπων

5. Όροι που προτάθηκαν στο ΕΔΟ και εγκρίθηκαν από το ΓΕΣΥ

Το ΓΕΣΥ έχει εγκρίνει τις ακόλουθες τελικές αποδόσεις των όρων που συζητήθηκαν στις βικιομάδες του Ελληνικού Δικτύου Ορολογίας (ΕΔΟ):

infra-State body → **υποκρατικός οργανισμός** (βικ. Δίκαιο)

straight penetration grade bitumen → **άσφαλτος καλής ποιότητας και ευθείας εισχώρησης/διείσδυσης** (βικ. Τεχνολογία)

Gigabit-capable Passive Optical Network – GPON → **γιγαδυαδικό παθητικό οπτικό δίκτυο** (βικ. Τεχνολογία)

inter-trading venue manipulation → **διατοπική χειραγώγηση** (βικ. Οικονομικά)

food-truck → **κινητή καντίνα** (βικ. Τεχνολογία)

value engineering → **τεχνική βελτιστοποίησης της αξίας** (βικ. Τεχνολογία)

noble component → **ευγενές συστατικό** (βικ. Τεχνολογία)

stone stapling → **λιθοσυρραφή** (βικ. Τεχνολογία)

Για τον όρο **well-digger** ο οποίος αποδίδει την έννοια που περιγράφεται στην ακόλουθη παράγραφο του κειμένου πηγής:

Well-diggers operate drilling machinery and equipment to create and maintain wells for use in extracting ore and other liquids and gases. They record operations, maintain equipment, seal unused wells and prevent ground contamination.

η συζήτηση στο ΕΔΟ δεν είχε περατωθεί. Τέθηκαν υπόψη των συμμετεχόντων οι παμπάλαιοι ελληνικοί όροι: **φρεωρύχος** ή **φρεατορύκτης** και ο νεότερος σχηματισμός **φρεατωρύχος** (που έχει μερικές ανευρέσεις στο Γκουγκλ). Πάντως, τον τελευταίο αν τον σχημάτιζαν οι αρχαίοι θα τον έγραφαν: **φρεατορύχο** διότι το **α** του «**φρεατο**» είναι μακρό (**ᾱ**) (γι' αυτό και στον **φρεατορύκτη** δεν έγινε έκταξη του όμικρον σε ωμέγα). Φυσικά υπάρχει και το λαϊκότερο **πηγαδάς**.

Λεξικό Δ. Δημητράκου:

φρεατορύκτης (ῶ) κ. νεώτ. ὁ φρεωρύχος βλ.λ., ὁ ὀρύττων, σκάπων φρέατα : ΕΜ 799,41.

φρεωρυχία |ή| μγν. κ. μιν. ἡ ἀνδρύσις φρέατος, ἀνοίγμα πηγαδίου· ὄθ. κ. ἡ ἐξάσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ φρεωρύχου βλ.λ. : Ἰώσ.Α11,18,2 παρασχάντος αὐτῷ τὴν φρεωρυχίαν ἀνεπικώλυτον [τὸ δικαίωμα . . .], Εὐστ.461,5.

φρεωρυχικός-ή-όν λξ. κ. μιν. ὁ ἐν χρήσει εἰς τὴν φρεωρυχίαν βλ.λ. : Φώτ.Λεξ. ἐν λ. τορὸς φρεωρυχικὸν ἐργασίον, ΕΜ 762,33, Εὐστ.1533,10. **φρεωρύχος-ου** μγν. κ. νεώτ. ὁ χρησιμεύων εἰς τὴν ἀνδρύσιν φρεάτων : Πλούτ.*Η8.159C φρεωρύχα σκευή· 2) τὸ ἄρσ. ὡς οὐσ. ὁ ἰδίως κατ' ἐπάγγελμα ὀρύσσων φρέατα, ποῦ ἀνοίγει πηγάδια, ὁ πηγαδάς : Ἰω.Χρυσ.5,845,42, Γρηγ.Νύσσο.3,102D, Βασ.1,10D τὴν τοῦ ὕδατος φύσιν ἐνυπάρχουσαν τῇ γῆ ἢ οἱ φρεωρύχοι δεικνύουσιν, Θεμιστ.Λόγ.152C. **φρεωρυχῶ-έω** ὀρύσσω φρέατα, ἀνοίγω πηγάδια, γεν. ἀνασκάπτω τὸ χῶμα πρὸς ἀνεύρεσιν ὕδατος : Στράβ.16,4,14 οἱ ἐλέφσντες ταῖς προδοσκάσι . . φρεωρυχοῦσι καὶ ἀνευρισκοῦσιν ὕδωρ, Πλούτ.*Η8.776D) 2) κτ. μφ. ἐπὶ ἐμπίδος ἢ κώνωπος, οἶονεἰ ἀνασκάπτω τὸ δέριμα τινός, κωμ. : Ἄριστοφ.Λυσ.1133 πάλαι γέ μ' ἐφρεωρυχεῖ ἰσθόλ. ἐσθὸ μεταφορὰς τῶν τῶ φρέατα ὀρυτάντων. Εἰς βάθος ὡς φρέαρ ἀνώρυττεν, φησί».

K.B.

«ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ»

Το «Ορόγραμμα» είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Ιδιοκτήτης: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)

Εκδότης: Κ. Ε. Βαλεοντής, Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ

Συντάκτες φύλλου: Κώστας Βαλεοντής, Γιώργος Α. Τσιάμας

Εκδοτική Ομάδα: Κώστας Βαλεοντής, Θεόφιλος Βαμβάκος, Γιώργος Τσιάμας, Μιχάλης Καραμιχάλης, Τάνια Βαλεοντή

Τηλέφωνα: 6974321009, 210-8662069

Ηλ-Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/gr/orogramma.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι σε επεξεργάσιμη ηλεκτρονική μορφή, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του/της συντάκτη/συντάκτριάς τους, το πλήρες όνομα του/της οποίου/οποίας περιλαμβάνεται στους συντάκτες του εκάστοτε φύλλου.

Τα θέματα των άρθρων της «ΓΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΣΥ» έχουν συζητηθεί στο ΓΕΣΥ και η δημοσίευση γίνεται ύστερα από απόφασή του.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή κειμένων του «Ο» με την υποχρέωση αφενός να αναφέρεται η πηγή των κειμένων και αφετέρου, προκειμένου περί ολόκληρων άρθρων, να εξακολουθήσουν αυτά να διατίθενται δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο χωρίς καμιά δέσμευση· σε αντίθετη περίπτωση χρειάζεται άδεια της ΕΛΕΤΟ.